

C:\Users\Plazma\Desktop\310\Dneprov_Anatolij-Stroj_ER-1.PDB

PDB Name: Dneprov_Anatolij-Stroj_ER-1
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 7.7.2004
Modification Date: 7.7.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Stroj ER1

A. Dněprov

Řeč se stočila na neomezené možnosti moderní techniky. Začali u chladniček a automobilů a postupně se dostali k televizorům, reaktivním letadlům a řízeným střelám. Všichni přítomní se vyjadřovali s takovou jistotou, jako kdyby byli kdovíjakí odborníci, ačkoli vědomosti o všem, o čem se tu mluvilo, načerpali většinou z ilustrovaných příloh nedělních novin.

Za takové besedy se ovšem nedala pominout kybernetika. Z neznámých důvodů se o této nové vědě mluvilo téměř šeptem, nesměle a tajemně, jako před padesáti lety o hypnotismu a před sto lety o strašidlech. Přesto však vědomí, že kybernetika existuje a kybernetické stroje rovněž, dodávalo společnostem stále více odvahy a smělosti.

"My je zrovna děláme, my," šeptal se zápaletou vysoký blondýn v oděné modré blůze. Vztáhl před sebe ruce s roztaženými silnými prsty. "Podívejte se, jak mám ty ruce zrasované! Ty červené skvrny, to dělá olovo. Svařuju ty prokleté mašiny od rána do večera. Nemáte zdání, kolik je v tom drátů, lamp a všelijakých hejblátek!

Hotový sklad rádiových součástek. A představte si, to všechno pracuje. Jo, to je technika! Sestřeluje to letadla, předpovídá to, kdy se jeden ožení a koho si vezme..."

"To je už staré, brachu," zachrčel plešatý tulák, jehož ruce maně jezdily po pobryndaném voskovaném plátně. "Tyhle mršky nejen předpovídají, koho si vezmeš, ale dokonce volí guvernéry. Ve dvaapadesátém roce zvolil elektronický stroj Univac guvernéra ve státě Nevada. Zvolit vrchnost, to je jistě jinačí než vyvolit si ženu!"

"A na policii mají prý stroj, který předpovídá, kde a kdy chlapci něco provedou. Mládenci jdou na věc, a fyzlové už na ně čekají na místě," sípavě se zachechtalo podezřelé individuum v černých brýlích a zimomřivě se otřáslo.

"To je pravda, jsou takové mašiny. Mají je i u soudu a ve vyšetřovací vazbě. To se musí vidět! Člověk sedí a mašina mu dává všelijaké hloupé otázky. Člověk smí odpovídat jenom ano nebo ne. Ale čert aby věděl, kdy se má říct ano a kdy ne. Tím spíš, že se mašina například ptá: 'Chtěl byste letět na Měsíc?' nebo 'Pokousal vás v dětství pes?' A když člověk celý popletený naplácá asi sto takových ano a ne, mašina nakonec řekne: 'Nasaďte mu pouta! Zaslouží deset let kázně.' Fakt, hoší!"

"Jo, tahle technika nás dočista zahubí," zabručel plešatý tulák. "Ty mašiny nás za chvíli úplně nahradí. Budou za nás žít. Budou pít pivo. Budou chodit do biografu. Všecko budou dělat samy..."

"Rozumné stroje. Geniální! Zavedou na Zemi blahobyt a pořádek.. Zmizí chaos. Nastane rozkvět obchodu," zadeklamoval nadšeně inteligentní alkoholik, který v hloučku povalečů vynikal frakem, zachovaným bůhvíjakým zázrakem.

"Co jste to řekl? Že zmizí chaos a rozkvete obchod? Pche, mister! Vy si asi myslíte, že před vámi sedí zelenáči. A v elektronice se zřejmě vyznáte stejně jako já v odrůdách žab. Nebojte se, to co jste říkal, nikdy nebude!"

To prohlásil se nefalšovaným zápaletem tlustý kolohnát s brunátným obličejem, zarostlým zrzavým strništěm.

"A kdopak vy jste, Claude Shannon nebo Norbert Wiener, že všechno tak dobře víte?" zasyčel inteligent jízlivě.

"Nejsem Shannon ani Wiener, ale zato té elektroniky mám už dávno plné zuby." A kolohnát si důkladně otíral zpoceně čelo hranou dlaně.

"Dali mu nejspíš pokutu za černou vysílačku," uchichtlo se individuum v černých brýlích.

"Nebo ho strčili na pár měsíců do basy za kšeftování se spálenými lampami do rádia!"

"Omyl, džentlmeni! Jestli chcete něco vědět, mám s těmi zatracenými elektronickými mašinami zkušenosti opravdu vrchovatě. Skoro víc než vrchovatě, aby je čert vzal!"

"Oho, tohle vypadá, že jste se do něčeho pořádně namočil," ožil znenadání plešatý mazavka.

"Víc než namočil, byl jsem v tom až po krk," pronesl zachmuřeně majitel brunátného obličejce a přisedl blíž ke společnosti. "Jmenuju se Rob Day. Neslyšeli jste to někdy? Kdysi mě ukazovali v kině."

"Ne, neslyšeli," odpověděl inteligent.

"No, to není důležité. Teď ale nevěřím elektronickým strojům ani za halíř. V tom, co se o nich povídá, není pravdy víc než v nedělním kázání."

Rob Day si zádumčivě přihnul ze skleničky whisky.

"Tak dělej, vyprávěj, jak tě dostali..." pobídlo ho individuum v černých brýlích.

"V našem pozeňhaném státě existuje jistá průmyslová firma, která s velkou reklamou nabízí elektronické stroje

k individuální potřebě, aby se tak řeklo, jako běžnou věc do domácnosti, která člověku usnadňuje život. To člověk jedné slunné neděle otevře ranní noviny a do očí mu padne inzerát: „Vážený pane! Jestliže vám chybí dobrý společník, jestliže jste osamělý a postrádáte spolehlivého druhá životem, jestliže potřebujete poradit, jak se zachovat v kritické situaci, napište naši firmě. Bratři Crooksové a celý štáb znamenitých inženýrů vám nabízejí své služby. Sdělte nám své požadavky a my vám vyrobíme na zakázku myslící elektronický stroj, který zaplní každou mezeru ve vašem osobním životě. Levně, spolehlivě, se zárukou. Čekáme na vaši objednávku. S veškerou úctou Bři Crooksové & Co.”

Když jsem četl tenhle inzerát, měl jsem právě nějaké peníze. Rozhodně dost, aby to mladému svobodnému chlapíkovi stačilo ke slušné existenci. A tak jsem se zamyslel. Uvažoval jsem asi takhle. Elektronická mašina vyvolí pro člověka vyvolenou. Mašina volí guvernéra. Mašina chytá zloděje a lupiče. Mašina píše senzační filmové scénáře. Člověk neslyší než – to udělala elektronická mašina, to se zjistilo jen zásluhou elektronické mašiny, to dokáže jen elektronická mašina. Zkrátka, elektronická mašina je něco jako Aláddínova lampa z Tisíce a jedné noci.

Tohle všechno na mne zapůsobilo tak, že jsem se rozhodl objednat si od bratří Crooksů jednu tu mašinku pro osobní potřebu. Mé požadavky byly dokonale jednoduché: chci elektronický stroj, který by mi radil ve finančních záležitostech. Chci zkrátka zbohatnout. Tečka.

A co myslíte? Asi za měsíc přijelo k našemu domu na Devadesáté páté ulici nákladní auto s obrovskou bednou, ve které bylo zabaleno něco na způsob pianina. Dva chlapíci zazvoní u mých dveří. „Bydlí tu Rob Day?” „To jsem já,” povídám. „Objednal jste si stroj na finanční operace?” „Objednal.” „Prosím, kam vám to máme složit?”

Ukázal jsem chlapíkům cestu a oni mi nastěhovali pianino do pokoje.

„Kolik to stojí?” ptám se. „Deset tisíc dolarů.” „Vy jste se zbláznili!” vyjel jsem na ně překvapeně. „Ne, pane. To je cena stroje. Ale peníze nemusíte platit hned. Účet zaplatíte, až se přesvědčíte, že stroj odpovídá vašim požadavkům.” „Oukej, tak mi ho tu nechte. Teď mi ještě povězte, jak se s ním zachází.” „To je docela jednoduché, pane. Kromě analytických prvků jsou do stroje zamontovány čtyři rozhlasové přijímače a jeden televizor. Tyhle přístroje budou ve dne v noci poslouchat rozhlas a televizi. Do škvíry pod klaviaturou vložíte denně alespoň troje čerstvé noviny. Stroj vám bude radit ve finančních záležitostech na základě pečlivé analýzy veškerých informací o hospodářské a politické situaci v zemi.” „Dobrá. A jak budou ty operace vypadat?” „Během týdne se stroj seznámí dostatečně se situací. Potom se můžete do toho pustit. Všimněte si téhle klaviatury s číslicemi. Je tu jen pět rejstříků. Horní je pro statisíce dolarů, další pro desetitisíce a tak dále. Dejme tomu, že chcete do něčeho investovat pět tisíc dolarů. Vymačkáte částku na klaviatuře a nohou sešlápnete pedál. Po straně je štěrbin, odkud vypadne lístek, na kterém bude rada, jak a co máte podniknout s uvedenou částkou, abyste dosáhl nejvyššího zisku.”

Jak vidíte, bylo to přenáramně jednoduché. Mládenci postavili stroj ER-1 na místo, zastrčili šňůru do zásuvky a odešli. „A co znamená to ER?” zeptal se někdo z posluchačů.

„To znamená elektronický rádce. Upřímně řečeno, nemohl jsem se dočkat konce týdne. Denně jsem strkal do pianina troje čerstvé noviny a překvapeně naslouchal, jak uvnitř šustí papír, a potom pozoroval, jak noviny vzadu vylézají. Byly celé pomáčkané a obrácené naruby. Ta elektronická bestie je četla od záhlaví do posledního řádku. Uvnitř v ní všechno hučelo a bučelo jako ve včelím úlu.”

Konečně přišel toužený den, kdy můj rádce byl dostatečně nakrmen potřebnými informacemi.

Přistoupil jsem ke klaviatuře a dlouho přemýšlel, jakou částku zvolit. Samozřejmě jsem nebyl tak na hlavu padlý, abych pro první pokus určil kdovíjakou sumu. S jistotou nedůvěrou jsem zmáčkl klávesu, na které stálo napsáno 1 dolar. Potom jsem sešlápl pedál. A co myslíte? Nestačil jsem se ani ohlédnout, když z postranního okénka vylezl telegrafní proužek s nápisem: „V sedm hodin večer nabídněte v baru Kosmos na rohu Devadesáté páté a Třicáté první ulice pivo Jackovi Linderovi.”

Poslechl jsem. Neměl jsem přirozeně ani zdání, kdo Jack Linder je, ale když jsem vešel do baru, o nikom jiném se tam nemluvalo: Jack Linder je dítě štěstí. Jack Linder je prima chlap. Jack Linder je dobrák od kosti.

Ve chvílce jsem poznal, nač tolik podkuřování. Jack Linder něco zdědil po nějakém příbuzném z Austrálie. Stál u nálevního pultu a samolibě se usmíval. Přitočil jsem se k němu a řekl: „Sire, dovolu, abych vám nabídl sklenici piva.” Nečekal jsem na odpověď a hodil jsem barmanovi na pult jeden dolar.

Reakce Jacka Lindera byla prostě neuvěřitelná. Popadl mě do náruče, políbil na obě tváře, vsunul mi do kapsy pětidolarovou bankovku a vážně prohlásil: „Konečně jsem tady mezi tou smečkou vrtichlostů našel pořádného člověka. Tu máš, brachu, ber, nestyď se! To ti dávám za tvé dobré srdce.”

Se slzami pohnutí v očích jsem opustil Kosmos, a měl jsem upřímnou radost, jak se to té mé moudré mašince ER-1 dobře povedlo.

Po první zdařilé operaci má důvěra ke stroji samozřejmě značně vzrostla. Podruhé jsem se rozhodl, že dám v sázku celých deset dolarů.

Tentokrát mi mašina poradila, abych koupil pět deštníků a zašel s nimi k jednomu známému lichváři. Deštníky mi doslova vytrhla z rukou lichvářova žena a zaplatila mi za ně na místě dvacet dolarů. Ve stropě jejich bytu totiž popraskalo vodovodní potrubí a obec je nechtěla dát opravit, protože nájemníci neplatili řádně činži.

Ze sto padesáti dolarů jsem nadělal čtyři sta následujícím způsobem. Stroj mi nařídil, abych šel na Ústřední nádraží a lehl si na koleje před rychlík na Chicago. Musím přiznat, dlouho jsem váhal, než jsem se k tomu odhodlal. Přesto jsem to nakonec udělal. Věřte, představa, že mi za chvíli přejede nad hlavou elektrická lokomotiva s řadou vagonů, nebyla ani trochu příjemná. Ozvalo se druhé zazvonění, vlak zapískal, ale já nic, ležím dál. Přibíhá policista. „Vstávej, pobudo! Co se tu válíš?!” Zůstávám na kolejích, třebaže mi srdce spadlo hnedle do kalhot. Policajt mě popadl za límec, ale já jsem se nedal. Chytil jsem se rukama za koleje a držel se vši silou. „Tak už uklidte toho pitomce,” křičel strojvedoucí. „Kvůli němu

máme dobrých pět minut zpoždění.'

Vrhlo se na mě několik chlapů najednou a odneslo mě rovnou na stanici nádražní policie. Takový vychrtlý polda se zlatými výločkami mi napařil bez dlouhých cavyků rovných sto padesát dolarů pokuty. 'Děkuju pěkně,' povídám si, moudře jsi mně poradilo, ER číslo 1!'

Vycházím z policejní stanice jako zpráskaný pes a najednou se kolem mne nahrne zástup lidí. 'To je on,' křičí, 'to je on! Na ramena s ním!'

'Proboha, za co,' ptám se, 'co jsem udělal?' 'On se ještě ptá! Kdyby nebylo tebe, byla by z nás teď fašírka!' 'Nerozumím. Oč jde?' 'Rychlík na Chicago byl zadržen. Hned za nádražím našli prasklou kolej. Kdybychom byli vyjeli o pět minut dřív... Sláva našemu zachránci!' Konečně jsem se dovтіpil a povídám: 'Dámy a pánové! Křičet sláva, to je hezká věc. Jenže mně za tohle hrdinství napařili pokutu sto padesát dolarů...' 'Víc jsem říkat nemusel. Všichni, co jich bylo kolem, mi začali strkat peníze do kapes. Doma jsem je spočítal. Na chloupek čtyři sta dolarů. Vlídne jsem pohladil mašinku ER-I po teplém plášti a čistým hadrem s ní setřel prach. Potom jsem vymáčkal na klávesách pět set dolarů a sešlápl pedál. Další rada zněla: 'Okamžitě se oblékni od hlavy k patě do nového, zajdi na Brooklynský most a mezi pátým a šestým pilířem skoč do Hudsonu!'

Po příhodě na Ústředním nádraží jsem se ničeho nebál. Pozdě večer jsem vyhledal na Páté avenui velký konfekční obchod, koupil, co měli nejelegantnějšího, vyparádil se jako na svatbu a vypravil se skákat do Hudsonu.

Když jsem se nahnul přes zábradlí a podíval se hluboko dolů, kde se v černé tmě kalně leskla špinavá voda naší slavné řeky, přeběhl mi po zádech mráz. Bylo to a hodně horší než si lehnout před vlak. Teď jsem však bezmezně věřil svému věrnému rádci, a tak jsem zavřel oči a skočil do prázdna. Vtom se stalo něco neuvěřitelného. Skrz pevně semknutá víčka jsem najednou ucítil, jak se do mne opřelo silné světlo. Kolem všechno zářilo, a já jsem po několika vteřinách narazil na něco měkkého a pružného, co mě vyhodilo zase do vzduchu, znova jsem měkce dopadl a znova vylétl, až nakonec jsem zůstal na něčem ležet. Otevřel jsem oči a zjistil, že ležím na husté síti natažené mezi dvěma pilíři. Zpod mostního oblouku na mne mířily silné reflektory a kolem nich se hemžily lidské postavy. Potom někdo zavolal do hlásnice: 'Báječně, chlapče! Moc se ti to povedlo. Vylez sem!'

Vytáhli mě nahoru a začali mi blahopřát. Potom se odněkud vynořil nějaký chlápek a podal mi svazek bankovek. 'Tady máte honorář. Za týden se přijďte podívat do biografu Homunkulus, kde poběží film, ve kterém účinkujete v roli sebevraha. Tohle je patnáct set dolarů. Jakmile se film dostane na plátno, obdržíte zbývajících pět set.'

Celý měsíc jsem chodil do Homunkulu na všechna představení a díval se na sebe jako na sebevraha. Těch pět set mi ale nakonec nedali. Řekli, že jsem si právě tolik odkoukal, když jsem seděl denně v biografu.

Brzy potom za mnou přijel zástupce firmy Bratří Crooksové & Co a já jsem mu s radostí zaplatil požadovanou částku za elektrický stroj. Od té chvíle byl tedy můj, jak se říká, tělem i duší.

Další operaci, kterou jsem podnikl na pokyn ER-I, byl sňatek s jednou starou dámou z Park avenue. Svatba mě přišla na tisíc dolarů. Za pět dní má ubohá manželka zemřela a odkázala mi pět tisíc. Za tuhle částku jsem koupil starý zpola zbořený ranč ve státě Nevada a nijak mě nepřekvapilo, když už za týden ho ode mne zase odkoupila vláda za patnáct tisíc. Vláda ten pozemek potřebovala pro rozšíření své atomové střelnice. Za patnáct tisíc jsem nakoupil od jednoho Kanadana tichomořské kraby, které jsem obratem prodal za třicet tisíc do hotelu Ritz. Dodnes nevím, jakým zázrakem se stalo, že právě mí krabi byli v té době jediným zbožím toho druhu, které v sobě mělo přípustnou dávku radioaktivního záření.

Po všech těchto zdařilých operacích jsem se rozhodl, že se stanu milionářem.

A tak jsem se jednoho večera zbožně pomodlil a vymáčkal na klávesách mého rádce pěticiferné číslo, všechno, co jsem v té chvíli měl. Pak jsem sešlápl pedál. Do smrti nezapomenu na ten osudný večer.

Z nějakého důvodu proužek z postranního otvoru dlouho nevyšel. Potom se ukázal cípek papíru, ale hned zase zmizel uvnitř. Ve stroji všechno hučelo, skřípělo a vrzalo. Nakonec, když už jsem pomalu ztrácel trpělivost, se objevil proužek papíru s radou, kterou si budu pamatovat snad i na onom světě: 'Všechny peníze, které máš, spal v kamnech!'

Dlouho jsem se škrábal za uchem a nevěděl, zda mám rady uposlechnout. Ale příliš jsem už věřil té zatracené mašině, a tak jsem po delším váhání svázal všechny své dolary motouzem, zatopil v kamnech a hodil peníze do ohně.

Seděl jsem u kamen, díval se, jak se mé drahé dolárky mění v popel a v příjemném rozechvění jsem čekal, že se co nevidět přihodí další zázrak, který si já neumím ani představit, ale který si má moudrá elektronická bestie na základě rozboru politické a hospodářské situace dovede představit docela snadno.

Peníze klidně shořely, rozhrabal jsem popel pohrabáčem a zázrak nepřicházel. 'Přijde, určitě přijde,' utěšoval jsem se v duchu, rozčileně přecházel sem tam po pokoji a nervózně si mnul ruce.

Minula hodina, minula druhá a zázrak se nekonal. Nevěřičně jsem se zastavil u svého pianina a nedočkavě se zeptal: 'Tak co?' 'Žádná odpověď.' 'No tak, koukej vidět, ať mám ty peníze zase zpátky!' rozkřikl jsem se zuřivě. Stroj zachovával podezřelé mlčení. Ostatně ani mluvit neuměl. Tu jsem ztratil hlavu docela a znova jsem vymáčkal na klaviatuře částku, kterou jsem už neměl. Když jsem sešlápl pedál, přihodilo se něco, nad čím mi zůstal rozum stát. Z postranního otvoru se vysoukal proužek papíru a na něm samá nula. Samá nula a ani jedno jediné srozumitelné slovíčko. Vzteklem jsem začal do mašiny bušit pěstí, potom kopat, ale ona si vedla pořád svou. Lezly z ní jen nuly a nuly. To mě přivedlo do takové zuřivosti, že jsem popadl těžký železný pohrabáč, kterým jsem před nějakou chvílí rozhrabal všechno, co zbylo z mého

jmění, a vší silou jsem jím začal mlátit do elektronického zrádce. Lesklý plášť povolil, ze skříně se vysypaly roztřískané součástky, proužek papíru se zastavil a stroj znehybněl. V zoufalství jsem mlátil do toho zatraceného flašinetu, dokud jsem ho nerozmlátil na třísky a na podlaze nezůstala než hromada střepů a neforemných klubek drátu.

Zhroutil jsem se na gauč, chytil se za hlavu a kňučel jako raněná šelma a proklínal všechnu radiotechniku od těch mizerných elektronek až po ty elektronické rádce, co se z nich dělají. V té chvíli čirého zoufalství padl můj pohled náhodou na ubohý šrot, který zbyl z mého stroje, a najednou jsem zahlédl, jak odtud čouhá cípek papíru s nějakými slovy. Div jsem se nezbláznil, když jsem si přečetl, co bylo na proužku napsáno a co mi ten elektronický netvor nechtěl sdělit. Stálo tam černé na bílém: „Prodej mě, přidej peníze k tomu, co máš, a kup si u Bří Crooksů & Co zdokonalený stroj ER, model číslo 2!“

"A proč říkáš, že ti to ta mašina nechtěla sdělit?" zeptal se plešatý mazavka, který naslouchal Robovu vyprávění s takovým napětím, že docela vystřízlivěl. "Třeba se docela obvykle polámala..."

"Nechtěla, a basta! A abych ji neprodal, schválně mi poradila, že mám ty peníze spálit. Jenže nepočítala s mým temperamentem. O tom se v žádných novinách nedočetla."

"To je zvláštní," prohodil inteligent ve fraku. "Vypadá to tak, jako když se s vámi nechtěla rozloučit."

"Ano, to je ono! Moc si na mě zvykla. V poslední době, když se mi tak dařilo, jsem se o ni staral jako o nevěstu.

Přikrýval jsem ji hedvábným ubrusem. Každý den jsem s ní stíral prach. Dokonce jsem koupil několik palem v květináčích a rozestavil je kolem ní. Místo trojích novin jsem jí dával konzumovat desatery. A tohle je výsledek! Když jsem ji měl podle současné politické a hospodářské situace prodat a koupit si nový, zdokonalený ER-2, ta falešnice mě z podlého sobectví podvedla!"

"To jsou časy! A my v nich žijeme," poznamenal hlubokomyslně chlapík v modré bluze. "Člověk už nemůže věřit ani elektronickým strojům..."

S hlučnými povzdechy se společnost začala rozcházet. Poslední se zvedl Rob Day.